

EINDVERSLAG van de vaste Commissie voor Justitie omtrent het ontwerp van wet houdende regelen omtrent de indexering van uitkeringen voor levensonderhoud.

Nadat het voorlopig verslag der commissie aan de Regering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD

De leden van de C.H.U.-fractie betwijfelen of de wetgever wel terecht het bedrag der alimentatie koppelt aan een indexcijfer, omdat verschillende categorieën alimentatiegerechtigden geen welvaartsvast inkomen genieten en anderzijds het inkomen van bepaalde alimentatiegerechtigden met een hoger percentage stijgt dan de loonindex.

In het ontwerp is ervan uitgegaan dat in verreweg de meeste gevallen de indexering een redelijk billijke oplossing is om het alimentatiebedrag aan het stijgend peil van inkomens en prijzen – en derhalve van draagkracht en behoefte – aan te passen met vermindering van zoveel mogelijk procedures. Aan de andere kant beseft de ondergetekende zeer wel dat de voorgestelde indexering niet in alle gevallen een passende maatregel is.

Om die reden is dan ook in het ontwerp de mogelijkheid tot uitsluiting van de indexering opgenomen, terwijl voorts onbillijkheden zullen kunnen worden gecorrigeerd door toepassing van artikel 401 Boek 1 B.W. Het achterwege laten van een algemene wettelijke indexering zou echter naar de overtuiging van de ondergetekende grotere onbillijkheden teweegbrengen dan de invoering van die indexering met de mogelijkheden tot correctie die de wet biedt.

De vrij snelle stijging van inkomens en prijzen is een verschijnsel dat zich reeds jaren voordoet. Desondanks zijn lang niet alle alimentatiebedragen daaraan regelmatig aangepast. Dit betekent dat vele alimentatiebedragen zijn achtergebleven bij de ontwikkeling van de financiële omstandigheden. Vandaar de bepalingen van de eerste drie leden van artikel V. Het vierde lid brengt hierop een beperking aan, namelijk door de stijging van alimentaties, die langer dan drie jaren vóór het jaar van inwerkingtreding der wet zijn vastgesteld, te binden aan een maximum.

Dat in deze regeling een onbillijkheid schuilt, kan de ondergetekende niet inzien. Weliswaar zal er indertijd bij de vaststelling in het verleden niet van zijn uitgegaan dat de alimentatie geïndexeerd wordt, maar die alimentatie is vastgesteld met het oog op de toentertijd geldende omstandigheden.

Door de stijging van inkomens en zeker van prijzen zijn deze omstandigheden inmiddels gewijzigd. Het is deze stijging, en niet de indexering, die het evenwicht verstoort; met de indexering wordt juist beoogd dit evenwicht zo goed mogelijk te herstellen. Als regel zal hiermede een redelijke oplossing worden bereikt; waar dit niet het geval is – naar de schatting van de ondergetekende in een minderheid van de gevallen – kan het bedrag der alimentatie worden herzien, hetzij bij overeenkomst, hetzij overeenkomstig artikel 401 Boek 1 B.W., en kan eventueel de indexering geheel worden uitgesloten. Of in alle gevallen waarin aanleiding bestaat tot uitsluiting der

indexering, deze tijdig kan worden verkregen, als de eerste indexering per 1 januari 1973 plaatsvindt, is moeilijk nauwkeurig te voorspellen omdat niet bekend is – en ook moeilijk valt te schatten – hoeveel procedures tot uitsluiting er zullen worden gevoerd. Voorshands vertrouwt de ondergetekende erop dat de resterende maanden van het jaar voldoende zullen zijn om de grote meerderheid van deze procedures te verwerken.

De ondergetekende zou het alternatief, uitstel van de eerste indexering tot 1 januari 1974, zeer betreuren.

Dat een oplossing zou kunnen worden verkregen door artikel 402a lid 5 geruime tijd vóór de overige bepalingen der wet in werking te doen treden, kan de ondergetekende niet inzien. De wijziging der alimentatiebedragen door indexering geschiedt immers volgens het ontwerp éénmaal per jaar, en wel per 1 januari. Voor de eerste maal heeft men derhalve de keus tussen 1 januari 1973 en 1 januari 1974. Kiest men voor de eerste datum, dan zal de gehele wet zo spoedig mogelijk in werking moeten treden; kiest men voor de laatste datum dan zal de inwerkingtreding der wet op of kort na 1 januari 1973 moeten plaatsvinden, zodat er een termijn van rond een jaar overblijft om te onderhandelen en eventueel te procederen over de uitsluiting der indexering; deze termijn mag in ieder geval voldoende worden geacht. Voor afzonderlijke inwerkingtreding van artikel 402a lid 5 bestaat daarom geen reden.

In artikel V, lid 4, is een grens van drie jaren gesteld, waaraan in het oorspronkelijke ontwerp nog een absoluut maximum van 25 pct. was toegevoegd, welk maximum door een amendement in de Tweede Kamer der Staten-Generaal is komen te vervallen. Deze grens is gesteld om de alimentatiebedragen niet een te grote sprong ineens te laten maken, vooral in die gevallen waarin de alimentatiegerechtigde zelf jarenlang heeft stilgezeten. Aan de andere kant zou de ondergetekende een kortere termijn dan drie jaren niet gerechtvaardigd achten: men kan van alimentatiegerechtigden niet verwachten dat zij geregeld zijn blijven procederen om de inkomens- en prijsstijgingen bij te houden.

De vraag van de leden der V.V.D.-fractie in hoeveel gevallen en voor welke bedragen aanvullende uitkeringen ingevolge de Algemene Bijstandswet worden verstrekt, kan niet geheel nauwkeurig worden beantwoord. Wel is bekend dat van de rond 71 000 gescheiden vrouwen beneden 65 jaar ongeveer 21 000 bijstand ontvangen; deze vrouwen ontvangen te zamen een bedrag van f 15 mln. aan alimentaties ten behoeve van zich zelf en haar gezinnen en f 167 mln. aan bijstand; van dit laatste bedrag werd f 6 mln. verhaald op alimentatieplichtingen. Deze gegevens komen voor in het rapport van de Interdepartementale Werkgroep Onvolledige Gezinnen, welk rapport onlangs aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is aangeboden. Het rapport heeft uitsluitend betrekking op de financiële positie van de gescheiden vrouwen en haar gezinnen; de werkgroep zet thans haar studie voort met een onderzoek naar de positie van andere onvolledige gezinnen. In het rapport is een viertal mogelijkheden tot verbetering van de financiële positie van de gescheiden vrouw uitgewerkt; de Regering heeft zich daarover nog geen mening

gevormd. Daarom kan de ondergetekende zich thans ook nog niet uitspreken over het Noorse systeem waarop de leden van de fractie van D'66 de aandacht vestigen. Men moet wel bedenken dat een dergelijk systeem – wat daarvan ook de aantrekkelijke kanten mogen zijn – in de in Nederland bestaande omstandigheden een niet te verwaarlozen beslag op de financiële ruimte zou leggen.

De laatstgenoemde leden vragen zich af, of ten gevolge van de progressie in de belastingtarieven niet een over-indexering optreedt, en of daarom als maatstaf niet beter de index van de kosten van levensonderhoud of een gemengde index kan worden aanvaard. De maatstaf van de loonindex is in het ontwerp gekozen, omdat deze als regel de billijkste is tegenover de alimentatiegerechtigde; ook in de sociale verzekering is deze vrijwel over de gehele linie aanvaard. De keuze van een andere index zou de belangen van de alimentatiegerechtigden schaden. Daar komt bij dat het effect van de belastingprogressie in dit opzicht per jaar niet zeer groot zal zijn. De alimentatieuitkering aan de gescheiden vrouw is voor de alimentatieplichtige man aftrekbaar voor de belastingen, waardoor het effect van de progressie wordt gedempt: het nadeel van een hogere alimentatie wordt ten dele gecompenseerd door een hogere belastingaftrek. Zou op den duur niettemin de verhouding scheef worden getrokken, dan kan de hoogte van het alimentatiebedrag krachtens artikel 401 Boek 1 B.W. worden herzien.

De Minister van Justitie,

VAN AGT.

De commissie heeft gemeend met de mededeling van dit antwoord aan de Kamer haar eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld, 16 juni 1972.

RUSSELL
KAULINGFREKS
VERSLOOT (*plv.*)
VORRINK
VAN DER WERFF
PIKET (*plv. Voorzitter*)
BOUKEMA
SCHWARZ
BOEKMAN
VAN HULTEN (*plv.*)
VAN DIS
VAN WIJK.